herpy

KAMELEONTER

Canopy Chameleon

Furcifer willsii

Furcifer willsii är en liten, grön kameleont från de fuktiga bergsskogarna i centrala östra Madagaskar. Hanen bär två parallella, uppåtböjda nosutskott som honan saknar. Arten är känslig, kräver sval och fuktig luft, skugga och mycket vatten, och den hålls bara sällan.

Familj: Chamaeleonidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-17 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**2-3 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 90 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Värmeplats	**26-28 °C**
Temperatur, natt	**12-18 °C**
Luftfuktighet	**65-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**6-23 ägg**
Inkubation	**150-400 dagar** vid 20-25 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Furcifer willsii hör med en total längd på 15-17 cm till de små kameleonterna. Hanen har två tydliga, parallella och uppåtböjda nosutskott, som helt saknas hos honan. Hanen är grön med en tunn vit rand längs sidan och vita läppar. Honans färger skiftar mer, från gulgrönt till mörkbrunt, och dräktiga honor får klara gula eller vita prickar. Båda könen har en vit linje längs bukkammen.

Släktnamnet *Furcifer* betyder gaffelbärare på latin. Arten beskrevs 1890 av Albert Günther som *Chamaeleon willsii* och är uppkallad efter missionären James A. Wills, som bodde i Madagaskars högland, och i vars samling de första djuren fanns. Den nordliga *F. petteri* räknades tidigare som en underart, men är i dag en självständig art.

Även om arten är liten är den känslig och biter gärna efter ett finger. Mindre aggressiva djur springer ofta snabbt upp och ner på en gren som de erbjuds. Avel i fångenskap är nästan inte beskriven.

Utbredning och livsmiljö

Furcifer willsii finns bara på Madagaskar, huvudsakligen i bergsskogarna i den centrala östra delen av ön. Kända lokaler är bland annat Andasibe med Analamazaotra och Mantadia, korridoren Anjozorobe-Angavo och Ranomafana, och mot söder har arten påträffats i Andringitramassivet. Den lever upp till omkring 1.200 m höjd.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktig, tät primärskog och ses nästan aldrig i sekundär vegetation. Den föredrar de täta delarna av skogen med smala träd, där undervegetationen är täckt av ormbunkar och mossa, och den sitter ofta högt uppe i trädkronorna.

Klimatet kring Andasibe, 900-1.250 m över havet, är svalt och mycket fuktigt. Under regntiden (november-april) är månadsmedelvärdet 22-24 °C, och dagarna når 26-27 °C. Under den svala torrtiden från maj till oktober är medelvärdet 19-22 °C, och dagarna når 23-25 °C. Temperaturen kommer sällan över 30 °C och bara i solfläckar. Nätterna är svala, särskilt under torrtiden, då 10-15 °C är det normala. Luftfuktigheten är hög hela året: under regntiden regnar det nästan dagligen, och under torrtiden minst varannan dag.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Furcifer willsii*. Klimatet i utbredningsområdet är svalt och fuktigt: dagar på 23-27 °C, nätter på 10-20 °C och regn större delen av året. *Furcifer lateralis* lever i samma del av Madagaskar, är långt bättre känd i terrariet och har liknande krav, men tål mer värme. Värden som inte är kända för *F. willsii* är lånade från den.

Ett fullvuxet djur behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 90 cm (längd × bredd × höjd). Måttet är en uppskattning utifrån artens storlek och livsstil i trädkronorna, och höjden är viktigast. Djuret hålls ensamt.

Arten är skygg och behöver tät täckning. Ett glasterrarium med nätlock håller bättre på fukten än ett rent nätterrarium, men luften får inte stå stilla, så det ska finnas ventilation både upptill och nedtill. Inred med många tunna grenar, lianer och täta, lövrika växter, så att djuret kan dra sig helt tillbaka i skugga. Använd ogiftiga växter som fikus, pothos och ormbunkar. Ett avlopp i botten gör det lätt att bli av med stora mängder vatten.

TEMPERATUR

Arten kommer från svala bergsskogar och tål värme dåligt. Dagstemperaturen ska ligga på 20-25 °C med en mild solplats på 26-28 °C på en gren precis under lampan, mätt med en IR-termometer. Ingen del av terrariet får komma över 28 °C. På natten ska temperaturen sjunka till 12-18 °C. Ett tydligt fall mellan dag och natt är viktigt.

I naturen växlar en varmare regntid med en svalare torrtid. Ge därför gärna ett par månader med svalare dagar omkring 19-22 °C och kalla nätter. En egentlig vintervila är inte dokumenterad. Häng lamporna högt och använd termostat så att terrariet aldrig blir överhettat. Är djuret mörkt, gäspar det eller sitter det längst ned i terrariet är det för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög hela året: omkring 65-80 % på dagen och 90-100 % på natten. Arten dricker droppar från blad och grenar, inte ur en skål. Spraya terrariet grundligt morgon och kväll, och låt ett droppsystem gå flera timmar om dagen. En dimmaskin kan hålla luften fuktig på natten.

Blad och grenar ska kunna torka mellan besprutningarna, annars uppstår mögel. Håll luften i rörelse. Nya djur är ofta uttorkade och ska få rikligt med vatten de första veckorna.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv, men lever i tät skog med skugga och halvskugga. Ge 12 timmars ljus per dag med ett T5-rör över hela terrariets längd.

UVB rekommenderas. UV-behovet är inte uppmätt för arten, och zon 2 är en uppskattning utifrån livsmiljön i tät skog. Det motsvarar ett UV-index på högst omkring 1-2 på den högsta grenen och skugga längre ner, så att djuret kan välja. Ett svagt T5 HO-UVB-rör ovanför nätet passar, och indexet mäts med en UV-mätare. Byt röret enligt tillverkarens anvisningar.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Furcifer willsii är insektsätare. Ge små, varierade insekter: små syrsor, små kackerlackor, bananflugor och fjärilar. Flygande insekter är ett bra tillskott.

Ungdjur matas varje dag, vuxna varannan dag. Pudra foderdjuren med kalk med lite D3 och vitaminer, och ge insekterna ett näringsrikt foder ett dygn eller två före utfodringen. Honor får inte överutfodras, för det ger stora kullar som tär på dem.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är skygg, känslig och nervös. Den ska inte hanteras och biter gärna efter ett finger. Håll djuret ensamt, och placera terrarierna så att hanar inte kan se varandra.

Stress visar sig som mörka, snabbt skiftande färger, gäspningar och flyktförsök. Ge ro, tät täckning och fasta rutiner, och låt ett nytt djur vara i fred de första veckorna.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen känns igen på de två parallella nosutskotten, som honan inte har. Honornas färger skiftar mer, från gulgrönt till mörkbrunt. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade.

PARNING

Avel i fångenskap är nästan inte beskriven. Parningen följer förmodligen mönstret hos andra *Furcifer*: sätt in en parningsvillig hona hos hanen, och ta ut henne igen om hon avvisar honom. Dräktiga honor får tydliga gula eller vita prickar. Förökningssäsongen i naturen är inte dokumenterad.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Kullstorleken är inte dokumenterad. Rutans värden gäller *F. lateralis*, som är något större, så kullarna är förmodligen mindre. Ge honan en djup behållare med fuktig jord där hon kan gräva en gång och lägga äggen på botten.

INKUBATION

Kläckningstiden är heller inte dokumenterad; rutans värden (20-25 °C och 5-13 månader) gäller *F. lateralis*. Många *Furcifer* har ägg med en viloperiod i fosterutvecklingen, så kläckningstiden kan bli lång, och äggen ska följas noga. Använd fuktig vermikulit.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödning är inte dokumenterad. Ungarna är självständiga från kläckningen och sköts som de vuxna, bara i mindre skala: i ett högt, tätt planterat terrarium med sval, fuktig luft och små insekter varje dag.

Hälsa och vanliga misstag

Typiska problem och fel i skötseln:

- Uttorkning, särskilt hos nya djur de första veckorna.
- Värmestress, om terrariet är för varmt. Arten tål inte höga temperaturer.
- Inälvsmask och andra parasiter hos vildfångade djur. Låt djuret acklimatisera sig och låt sedan undersöka ett avföringsprov hos en veterinär med erfarenhet av reptiler.
- Luftvägsinfektioner vid stillastående luft.
- Benskörhet (MBD) vid för lite UVB och kalk.
- Mögel, när blad och grenar är blöta dygnet runt.

Ett friskt djur har öppna, klara ögon, håller ett gott grepp om grenen och äter. Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret inte äter, tappar i vikt, sitter mörkt och slött eller andas med öppen mun.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.